

הביקור שנועד לשנות את פני המזה"ת: הנושאים הרגישים שמצפים לנתניהו בבית הלבן

written by מאיר בן שבת | 06.07.2025

לצד המאמצים לשיחרור החטופים וחגיגת ההצלחה מול איראן, הביקור בווינגטון נועד לקדם את חזון טראמפ-נתניהו לשינוי פני האזור. נכון לראות זאת כשותפות אסטרטגית ולא כשיח תמורות שיציג תג מחיר לכל הישג.

על רקע המגעים המתקדמים לגיבוש "עיסקה מוגבלת" להפסקת אש ולשחרור חטופים מעזה וכשעל סדר היום שורה ארוכה של סוגיות פתוחות, מאיראן, טורקיה וסוריה עד יו"ש וסעודיה, יקיים בנימין נתניהו את ביקורו בווינגטון, הרביעי מאז חזר לתפקיד ראש הממשלה.

נתניהו וטראמפ ייפגשו כדי להשלים את סיבוב הניצחון על איראן וינסו לנצל את המומנטום שנוצר בעקבות זאת, לשינוי פני האזור.

בהצהרותיו בשבוע האחרון, נדמה היה כי נתניהו, באופן מופגן מעלה את הציפיות מביקורו בווינגטון, לגבהים חדשים. "ההזדמנויות שלנו ענקיות. לא נחטיא אותן, לא נפסיד אותן, לא נחמיץ את הדבר הזה. גם להכריע את אויבינו וגם להבטיח את עתידנו ^[1] כלכלית, לאומית ובין-לאומית" ^[2] זה המסר שהוא העביר בסדרת הביקורים שקיים במטה הכללי של צה"ל, בשב"כ, במוסד, במשטרה ובגופי החירום וההצלה.

בבית הלבן הוא יפגוש נשיא גאה ומלא סיפוק מההצלחה הכפולה שהשיג מול איראן: פגיעה קשה בגרעין ומניעת התלקחות של מלחמה אזורית או ממושכת, התרחיש שממנו חששו מתנגדיו מבית. כשהוא נישא על גלי ההצלחה שועט הנשיא האמריקני לממש את הבטחתו: לסיים מלחמות ולקדם הסכמי שלום.

בניכוי רגעי הנחת והסיפוק מהניצחון ומהשותפות בהשגתו, זהו ביקור עבודה עתיר נושאים ואתגרים. הזמן קצר, ההזדמנויות רבות, האתגרים לא קלים והנשיא דוחק ^[3] זו צפויה להיות האווירה הכללית במהלכו.

הפעולה באיראן העלתה לגבהים חדשים את היחסים המיוחדים בין ישראל לארה"ב. המשכה של השותפות הזו במגרש המדיני, מוסיף לכך ומגדיל את פוטנציאל ההשפעה והרווח הנשקף ממנה.

ואולם, יש לכך גם מחירים. במיוחד כאשר ההתערבות האמריקנית נתפסת או מוצגת כהצלחה מאיום קיומי וכשהיא נעשית תוך נטילת סיכונים לא מבוטלים. בנסיבות כאלה התעקשות

ישראלית על עמדות שעלולות להפריע למימוש תכניותיו של הנשיא האמריקני, קשה יותר ועלולה להיתפס ככפיות טובה.

האתגר הראשון של נתניהו הוא למסגר את השיח כקידום השותפות האסטרטגית ולא כשיח תמורות, ולוודא כי הציפיות מישראל נמצאות בתוך מרחב הגמישות של מדיניותו.

איראן ? המלחמה רק התחילה

ההתנגשות החזיתית עם איראן היא רק פרק הסיום של העונה הראשונה. בטהרן, כך צריך להניח, מאיצים את ההכנות לעונה הבאה.

מבצע "עם כלביא" השיג כנראה באופן מיטבי את כל מה שניתן היה להשיג בפעולה צבאית בתחומים שאליהם הוא כוון, אלא שהוא משאיר את איראן כחיה פצועה, מושפלת ותאבת נקם.

יש להניח שהיא לא תישאר חייבת. לצד מאמציה לבנות מחדש את יכולותיה ולהפיק לקחים ממה שקרה, היא גם תנסה לגבות מחיר מישראל. גם אם זה יקח זמן. מכאן ואילך גורמי המודיעין והביטחון חייבים להתנהל מתוך ההנחה שהיא תנסה להפתיע וללא כל רסנים.

הסוגיה הראשונה שבה נידרשת הסכמה ישראלית-אמריקנית היא האכיפה על פעולותיה של איראן. ישראל חייבת להבהיר: אכיפה ללא הסכם ? עדיפה על הסכם ללא אכיפה.

הנשיא טראמפ חזר והצהיר כי לאיראן לא יהיה גרעין צבאי. לצד זאת צריך להגביל גם הטילים הבליסטיים והנשק המדויק, שאיראן תכננה להשיג באמצעותם אפקט דומה לזה של נשק לא קונבנציונאלי.

אסור שאיראן תקבל שום טובת-הנאה כאמצעי שיכנוע להחזרתה לשולחן המו"מ. הקשחת עמדותיה בנושא הפיקוח על הגרעין מספקת עתה הצדקה נוספת להטיל עליה סנקציות באמצעות מנגנון הסנאפ-בק. זהו הכיוון אליו ארה"ב צריכה להוביל את אירופה.

שלושה מרכיבים לתמונת הסיום

השבת החטופים, פירוז הרצועה מיכולות צבאיות ומימוש יוזמת ההגירה-מרצון של הנשיא טראמפ ? אלה הם שלושת המרכיבים של תמונת הסיום במלחמה בעזה. אין להתפשר עליהם ובשום אופן לא ללכת שולל אחר רעיונות שישללו מחמאס את השליטה האזרחית אך ישאירו אותו כגורם כוח דומיננטי. חמאס ישתקם במהירות ויחזיר אותנו למציאות של סבבים.

לצד המאמץ המתנהל לשחרור החטופים, הציפיות מהביקור הן לאשרר את תמיכת הבית הלבן במטרות שישראל קבעה למלחמה, להציג תכנית מעשית לקידום יוזמת טראמפ, ולסכם על צעדים מעשיים למול חמאס.

גישה חשדנית מול השליט הסורי

כמי שנכוותה ברותחין ישראל חייבת לאמץ גישה זהירה ביחס לרעיונות הנדונים מול סוריה. בפרט כשמדובר במשטר שבראשו עומד שליט ג'יהאדיסט שגישתו החייכנית כלפי המערב ² עדיין לא עמדה במבחן משמעותי ויכולה להיחשד כטקטיקה הישרדותית ולא כשינוי פנימי עמוק.

ישראל חייבת להבטיח חופש פעולה צבאי בסוריה, עם הסכם או בלעדיו. אין לדון במעמד רמת הגולן. זהו קו ההגנה האסטרטגי של ישראל בגבולה המזרחי. רמת הגולן בלי שלום עדיף על פני שלום בלי רמת הגולן ולכן בכל הסכם עם המשטר הסורי, יש להגבילו מלכרות הסכמים שיאפשרו למדינות או לגורמים עוינים לפעול מסוריה נגד ישראל.

בנוסף יש להטיל עליו מגבלות על פיתוח, יצור או הצטיידות בנשק אסטרטגי: גרעין, נשק ביולוגי או כימי טילים ונשק מדויק. סוריה יכולה להשתלב ביוזמת טראמפ ולקלוט אליה מהגרים מעזה. היא מדינה ערבית, קרובה, וממילא עומדת לפני שיקום נרחב עבור מיליוני אזרחיה, כך שיישובם של מהגרים מעזה בשטחה לא יהווה עבודה מעמסה לא נסבלת.

השלום עם סעודיה חשוב אך לא בכל מחיר

הדרך להסכם שלום עם סעודיה פתוחה היום יותר מתמיד. הפגיעה בגרעין ובציר האיראני, הכרעת חיזבאללה והתפוררות משטר אסד יצרו מזרח תיכון שבו מדינות ערב יכולות לראות את ישראל כמרכיב מרכזי בפתרון בעיות האזור. הרעיונות על חיבור בין יבשתי כמו גם חזון 2030 של מוחמד בן סלמאן יוכלו להוות המחשה לכך.

אין להתנות כינונם של יחסים בין סעודיה לישראל במתן מעמד משופר ל"רשות הפלסטינית". מדינה פלשתינית, היא סכנה לישראל.

לאחר ה-7 באוקטובר ישראל לא יכולה עוד להתנסות בהרפתקאות מפוקפקות. הסכמי אברהם הפקיעו מהפלסטינים את סמכות הוטו שהיתה בידיהם על כינון נורמליזציה בין מדינות ערב לישראל. טוב שכך. אסור להסתנוור מהסכמים, בריתות או רווחים כלכליים. השלום עם סעודיה הוא יעד חשוב ועתיר יתרונות, אך לא בכל מחיר.

פורסם בישראל היום, בתאריך 06.07.2025.